

SPUNE "NU" MUNCII LA NEGRU

Nr.Inreg.4163/25.02.2015-Anexa

Campanie susținută de către Inspectoratul Teritorial de Muncă - Bihor

Munca fără forme legale reprezintă o caracteristică a perioadei de tranziție și a devenit, prin consecințele sale sociale și economice, un fenomen extrem de nociv.

Principala cauză a perpetuării acestui fenomen o constituie avantajul financiar imediat, obținut atât de angajator, cât și de salariat, generat de sustragerea de la plata impozitelor și a contribuțiilor sociale.

Munca fără forme legale are repercusiuni atât asupra lucrătorului, cât și asupra angajatorului, dintre acestea amintim:

- a) persoana care prestează munca fără forme legale este lipsită de protecție socială ;
- b) angajatorul este lipsit de posibilitatea legală de a-l responsabiliza pe lucrător pentru eventualele pagube produse de acesta;
- c) fondurile sociale și bugetul de stat sunt păgubite prin sustragerea de la plata impozitelor și a contribuțiilor sociale.

Expresia utilizată pentru munca fără forme legale este "munca la negru" și reprezintă o activitate desfășurată în afara cadrului legal reglementat, nu este evidențiată scriptic, fiscalizată, protejată, asigurată sau asistată social, lucrătorul, fiind la discreția celui în folosul căruia prestează munca.

Munca în afara cadrului legal este prezentă și se manifestă sub mai multe forme, dintre care amintim:

- activitate nenormată, total neevidențiată și nefiscalizată, desfășurată în afara contractului individual de muncă, fără stat de plată legal întocmit și plata obligațiilor la bugetul de stat, fără pontaj pentru evidențierea normei de timp, fără documente privind norma de producție și felul muncii și nenominalizarea în nici un fel a persoanei care prestează munca;
- muncă parțial neevidențiată și nefiscalizată realizată prin evidență dublă reprezentând plus față de evidența din documente;
- munca ocazională, în sezon;
- munca în gospodăriile populației;
- munca în "perioadele de probă", neevidențiată în documente.

DEZAVANTAJELE MUNCII "LA NEGRU"

Munca fără forme legale prezintă o serie de dezavantaje, atât pentru angajat, cât și pentru angajator.

Între dezavantajele "muncii la negru" pentru angajat menționăm:

- nu beneficiază nici măcar de salariul minim pe economie;
- nu primește salariul regulat, la date fixe;
- nu beneficiază de reducerea normei de timp, ca urmare a condițiilor de muncă;
- nu are dreptul la concediul legal de odihnă plătit și alte concedii legal reglementate pentru evenimente deosebite (căsătorii, deces, nașterea unui copil în familie);
- nu este asigurat pentru riscuri previzibile și imprevizibile cum sunt: invaliditatea, accidentele de toate felurile, bolile, maternitatea, bătrânețea, decesul;
- nu are dreptul la indemnizații pentru incapacitate temporară de muncă cauzată de boli obișnuite sau de accidente în afara muncii, boli profesionale și accidente de muncă;
- nu beneficiază de prestații și asistență pentru prevenirea îmbolnăvirilor și recuperarea capacității de muncă cum sunt: indemnizația pentru trecerea temporară în altă muncă, indemnizația pentru reducerea timpului de muncă și pentru carantină, ajutoare pentru diferite proteze, tratament balnear gratuit sau parțial gratuit și reabilitare profesională;

- nu beneficiază de indemnizația pentru maternitate (concediu pre și post natal) precum și pentru creșterea copilului sau îngrijire de până la 2 ani sau îngrijirea copilului bolnav (drepturi ce se cuvin numai asiguratului care are un stagiu de cotizare de cel puțin 6 luni realizat în ultimele 12 anterioare producerii riscului);
- nu beneficiază de pensie limită de vârstă, anticipată, anticipată parțial, de invaliditate sau de urmaș, ajutor de deces;
- nu beneficiază de asistență medicală gratuită, medicația gratuită, sau compensată;
- nu se bucură de drepturile protective privind securitatea și sănătatea în muncă, de echipament de lucru și protecție și alimentație antidot la care ar avea dreptul în funcție de specificul activității;
- nu beneficiază de șomaj și indemnizație de sprijin;
- nu are dreptul la cursuri gratuite de calificare, recalificare și reconversie profesională precum și alte măsuri active legal reglementate în vederea exercitării unei activități sau ocupării unui loc de muncă;
- nu beneficiază de tichete de masă;
- nu se bucură de protecția legală a femeilor și copiilor;
- îi este limitat dreptul la creditare bancară, etc.

În consecință, muncind în afara cadrului legal, angajatul, suportă de unul singur toate riscurile și consecințele negative ale acestei opțiuni pe piața muncii.

Astfel **sanctiunea stabilită pentru angajatul** care prestează muncă, fără încheierea unui contract individual de muncă, conform art. 260, lit. f, din Legea nr. 53/24.01.2003, actualizată, prevede o amendă de la 500 lei la 1.000 lei.

Față de riscurile prevăzute pentru angajat, „munca la negru” implică **riscuri și pentru angajator**, dintre acestea amintim:

- nu poate avea un control legal asupra salariatului;
- nu beneficiază de subvenții din partea statului pentru angajarea anumitor categorii de persoane;
- persoanele angajate fără forme legale, pot produce pagube la locul de muncă fără a putea fi trași la răspundere civil sau penal;
- înăsprirea sancțiunilor contravenționale și răspunderea penală;
- răspunderea civilă, pentru toate pagubele pricinuite de lucrători terților;
- răspundere materială, constând în calculul și plata contribuțiilor la bugetul de stat, cu toate influențele legale (majorări de întârziere, penalități și dobânzi).

De asemenea, nu ar trebui să fie neglijat nici faptul că pe termen lung, organizația va avea performanțele concurenționale atenuate de calitatea, creativitatea și atașamentul îndoielnic al unor lucrători „la negru”, pentru o firmă de care nu sunt legați prin nimic.

Sanctiunile stabilite pentru angajatorii care practică muncă fără forme legale, conform art. 260, lit. e, din Legea nr. 53/24.01.2003 se sancționează cu amendă de la 10.000 lei la 20.000 lei, pentru primirea la muncă a până la 5 persoane, fără încheierea unui contract individual de muncă, pentru fiecare persoană identificată.

Constituie infracțiune și se sancționează cu închisoare de la 3 luni la 2 ani, sau cu amendă primirea la muncă a mai mult de 5 persoane, indiferent de cetățenia acestora, fără încheierea unui contract individual de muncă, conform art. 264, alin. 4, din Legea nr. 53/24.01.2003, actualizată.

Inspectoratul Teritorial de Muncă - Bihor este una dintre verigile aflate în lanțul instituțiilor de control, deoarece fenomenul „muncii la negru” are implicații în multe alte domenii, în care există instituții de control abilitate.

Depistarea și sancționarea neîncheierii contractelor individuale de muncă, este doar primul pas în combaterea întregului fenomen, iar eventuala indulgență față de această modalitate de exploatare a unor persoane are ca și consecință imediată încurajarea acestui fenomen antisocial și foarte periculos.

CONSIDERAȚII FINALE

Cine castigă de pe urma muncii la negru?

Angajatorul, deoarece acesta plătește astfel salarii mai mici, chiar sub nivelul minim pe economie.

Cine are de pierdut?

În primul rând angajatul, iar apoi și statul.

Persoanele aflate în această situație au numai de pierdut, fiindu-le afectate pensia, siguranța materială a lor și a familiei și nu în ultimul rând sănătatea.

Ce este de făcut ?

Orice persoană, care are cunoștință despre cazuri de muncă la negru, indiferent că este sau nu direct vizată poate formula o sesizare adresată Inspectoratului Teritorial de Muncă - Bihor, atât la sediu cât și prin poștă sau e-mail, angajații inspectoratului fiind obligați, prin lege, să păstreze secretă identitatea celor care depun sesizări.

Marius Rotar

Inspector șef

Cristina Blikling

Consilier juridic

Compartimentul Legislație Contencios

Bianca Maria Curta

Consilier

Compartimentul comunicare și relații cu publicul

Auditor Daniel Demian